

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-2(23)-30-39

УДК 330.567.28

JEL Classification: D11

Олександр Лозиченко

кандидат економічних наук, докторант

Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая (Київ, Україна)

E-mail: oleksandr.lozychenko@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4623-4227>**СУТНІСТЬ ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇХ ВИДИ**

Анотація. У статті проведено аналіз сутності категорії «заощадження домогосподарств» та розглянуто окремі види таких заощаджень. Детальний аналіз наукових концепцій до розгляду окресленої категорії дозволив виокремити два підходи, які використовуються вченими для деталізації її змісту: макроекономічний; мікроекономічний; обґрунтовано їхню сутність. На основі отриманих результатів дослідження сформульовано авторський підхід до трактування категорії «заощадження домогосподарств». У статті також розглянуто сутність організованих та неорганізованих заощаджень домогосподарств, визначено їхні специфічні риси та особливості формування.

Ключові слова: домогосподарство; заощадження домогосподарств; національна економіка; інвестиційний ресурс; грошові кошти.

Табл.: 1. Бібл.: 20.

Постановка проблеми. Домогосподарства відіграють одну з найважливіших ролей у розвитку національного господарства будь-якої сучасної країни. Провідна роль цих суб'єктів вимагає посиленої уваги до їх функціонування та розвитку. Насамперед домогосподарства мають змогу формувати заощадження та передавати їх у тимчасове користування фінансовим установам різних видів і таким чином здійснювати досить потужний вплив на розвиток як фінансової системи, так і загалом на національну економіку.

Заощадження домогосподарств є значним внутрішнім фінансовим ресурсом, який може перетворюватися в інвестиційні кошти й потрапляти в розпорядження тим економічним суб'єктам, які в цьому мають потребу для власного розвитку [4]. Саме мультиплікативний ефект заощаджень домогосподарств є важливим стимулом для урядів держав створювати умови для формування таких ресурсів у межах національної економіки.

Таким чином, важливість заощаджень домогосподарств для формування сприятливих інвестиційних умов, передусім для суб'єктів господарської діяльності, зумовлює підвищений інтерес науковців до проведення досліджень у цьому напрямку, актуалізує необхідність поглиблення теоретичних та прикладних аспектів обґрунтування особливостей формування заощаджень, їх трансформації та раціонального використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які найактивніше досліджують процеси формування та використання заощаджень домогосподарств у межах національної економіки, варто віднести таких: Т. Кізіма, А. Дука, А. Рамський, О. Мітал, Т. Одінцева, О. Задоя, О. Шаманська, А. Піскун та ін.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Теоретичні положення щодо сутності заощаджень, їх видів, особливостей формування розглядаються також в роботах таких учених: Р. Циток, О. Драган, І. Колобердянко, І. Власова, О. Смірнов, О. Іваницька, М. Дубина, К. Шапошников та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри численні наукові напрацювання вчених у сфері формування та використання заощаджень домогосподарств для розвитку національної економіки, складність окреслених процесів, їх перманентна трансформація, часта непередбачуваність та схильність до впливу чинників зовнішнього та внутрішнього характеру з формуванням деструктивних кризових ситуацій постійно потребують поглиблення, оновлення теоретичних положень у цьому напрямку досліджень, пошуку нових інструментів для забезпечення зростання обсягів таких заощаджень та підвищення їхньої ролі в розвитку національної економіки.

Метою статті є поглиблення теоретичних положень щодо конкретизації сутності заощаджень домогосподарств, їх видів та особливостей формування в межах національної економіки.

Виклад основного матеріалу. Схильність до заощаджень притаманна в переважній більшості випадків усім домогосподарствам [15]. Важливість таких заощаджень полягає в тому, що потрапляючи до банківських і небанківських установ через функціонування ринку депозитних послуг, ці ресурси трансформуються вже в кредитні ресурси, інвестиції, які ці установи скеровують у національну економіку. Окреслений обіг фінансових ресурсів є спрощеною моделлю трансформаційних процесів, які відбуваються в межах фінансової системи країни. Проте саме наявність заощаджень, тобто тимчасово вільних економічних ресурсів домогосподарств, є об'єктивною умовою функціонування такої трансформації загалом і формування фінансових ресурсів для економіки [19]. Розглянемо детальніше та поглибимо теоретичні положення щодо сутності заощаджень домогосподарств і те, як вони виконують свою важливу роль у розвитку країни. Для цього насамперед визначимо, що таке заощадження домогосподарств.

Домогосподарство – окремих економічний інститут, який являє собою об'єднання індивідів, які здійснюють спільну діяльність щодо ведення домашнього господарства [10, с. 52]. Цілком логічним є те, що заощадження домогосподарств загалом являють собою залишок фінансових ресурсів, який залишається у них після споживання необхідних товарів, послуг для підтримки власної життєдіяльності, задоволення соціальних потреб тощо [5; 7; 17]. Однак з наукового погляду складність саме процесу формування заощаджень та їх використання в подальшому ускладнюють розуміння сутності заощаджень домогосподарств. Така ситуація привела до виникнення різних наукових підходів до розгляду сутності категорії «заощадження домогосподарств». Розглянемо їх докладніше (див. табл.).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Таблиця

Наукові концепції розгляду категорії «заощадження домогосподарств»

Зміст визначення 1	Джерело 2
Заощадження - як складна та багатогранна економічна категорія, яка характеризує відносини, що виникають всередині домогосподарства або між домогосподарством та іншими економічними суб'єктами (підприємствами, інституціями фінансового ринку, державою) з приводу розподілу отриманих доходів та формування відповідних фондів грошових коштів, покликаних забезпечувати споживання або зростання доходів їхніх власників у майбутньому [8, с. 201].	Кізима Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку: [монографія]. Київ: Знання, 2010. 431 с.
Заощадження населення – можна визначити як частину грошових доходів населення, яка формується за рахунок скорочення поточного особистого споживання і призначена для забезпечення потреб у майбутньому; вони дорівнюють використуваному доходу мінус особисті видатки на споживання [6, с. 19].	Дука А. П. Потенціал заощаджень та їх ресурсотворююча роль у забезпеченні інноваційного розвитку України. <i>Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка</i> . 2012. № 136. С. 16-19.
Заощадження домогосподарств – різниця між наявним доходом домогосподарства (заробітна плата, дохід самозайнятих та чистий дохід від власності) та його споживанням (видатки на товари та послуги) [20].	OECD (2020). Householdsavings (indicator). URL: https://data.oecd.org/hha/household-savings.htm .
Заощадження домогосподарств є резервним ресурсом національної економіки, що лише незначною мірою заходить на фінансовий ринок країни і використовується як інвестиційний ресурс [18, с. 80].	Циток Р. П. Заощадження домогосподарств як незалучений інвестиційний ресурс. <i>Економіка та держава</i> . 2018. № 12. С. 74-80.
Заощадження – це нагромадження основного капіталу та матеріальних оборотних коштів, а також приріст фінансових активів у вигляді заощаджень у вкладах, в іноземній валюті тощо [3, с. 133].	Драган О. О. Заощадження домогосподарств як джерело інвестицій у національну економіку. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки</i> . 2015. Вип. 10, ч. 2. С. 132-135.
Заощадження – це відокремлена частина грошових доходів економічних суб'єктів, яка спрямовується на майбутнє споживання та/або створення поточних інвестицій, для зростання доходів у майбутньому [9, с. 217].	Колобердянюк І. Заощадження домогосподарств як чинник стійкості економіки держави. <i>Проблеми і перспективи економіки та управління</i> . 2021. № 3(27). С. 211-217.
Заощадження – це та частина доходу, яка накопичується протягом певного періоду часу і використовується в майбутньому для задоволення власних потреб, зокрема й інвестиційних [2, с. 5].	Власова І. В. Заощадження населення як інвестиційний ресурс економіки. <i>Економіка: теорія та практика</i> . 2016. № 2. С. 4-7.
Заощадження домогосподарства» – частину наявного доходу та інших ресурсів, які не витрачаються на споживання, а використовується для нагромадження, інвестування у нові засоби виробництва та інші продукти ринку інвестицій [14, с. 23].	Рамський А. Ю. Сутність заощаджувальних процесів домогосподарств та їхній вплив на розширене відтворення ВВП. <i>Бізнес Інформ</i> . 2013. № 3. С. 21-29.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Закінчення табл.

1	2
Заощадження – це частина грошових доходів населення, що залишається після покриття ним усіх витрат на поточне споживання і може бути використана на задоволення яких-небудь потреб у майбутньому [11, с. 71].	Мітал О. Г. Заощадження домогосподарств та їх трансформація в інвестиційні ресурси. <i>Європейський вектор економічного розвитку</i> . 2017. № 1 (22). С. 70-78.
Заощадження – та частина доходу, споживання якої домогосподарство відкладає на майбутнє, надаючи перевагу майбутньому споживанню частини доходу над сьогодишнім і зважаючи очікувану корисність від споживання в майбутньому та сьогодні [16, с. 100].	Смірнов О. Ю. Мотиви та чинники заощадження у сучасній економічній теорії. <i>Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»</i> . Серія: Економіка. 2006. Т. 51, Вип. 38. С. 98-105.
Заощадження є частиною наявного доходу населення, тобто являють собою сукупність вільних коштів, що залишилися після проведення фірмами й населенням всіх обов'язкових витрат і придбання необхідних товарів і послуг [13, с. 123].	Одінцова Т. М. Механізм трансформації доходів населення в інвестиції. <i>Бізнес Інформ</i> . 2015. № 3. С. 122-126.
Заощадження – частина грошових доходів населення, що формується за рахунок вільних грошових коштів, які утворюються внаслідок скорочення поточного особистого споживання і призначена для того, щоб забезпечити потреби у майбутньому [12].	Нужнова Ю. А., Кальницька К. Е., Біляєва О. В. Інвестування грошових коштів населення України та мотиви їх вибору. <i>Modern Directions Of Theoretical And Applied Researches '2015</i> (SWorld – 17-29 March 2015). URL: https://www.sworld.com.ua/konfer38/15.pdf .
Заощадження – частина доходів, яка залишається після придбання товарів і послуг; її розміщують у банківсько-депозитних установах [1].	Великий тлумачний словник сучасної мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.

Джерело: складено автором.

Отже, аналізуючи зміст наукових підходів до розгляду сутності категорії «заощадження домогосподарств», на нашу думку, можна виділити два підходи до її розгляду:

1) макроекономічний – заощадження домогосподарств розглядаються з позиції розвитку національної економіки, обґрунтовується насамперед роль цих ресурсів у розбудові національного господарства. Наприклад, прихильником такого підходу є Р. Циток. Автор зауважує, що «заощадження домогосподарств є резервним ресурсом національної економіки, що лише незначною мірою заходить на фінансовий ринок країни і використовується як інвестиційний ресурс» [18, с. 80];

2) мікроекономічний – заощадження домогосподарств розглядаються насамперед як їхній власний фінансовий ресурс, обґрунтовується передусім механізм їх формування та подальшого використання. Здебільшого науковці дотримуються такого підходу, що підтверджується результатами аналізу інформації, наведеної в таблиці.

Відповідно, на наше переконання, зважаючи на представлені в статті концепції розгляду сутності «заощаджень домогосподарств», цю категорію варто розглядати таким чином: *заощадження домогосподарств – сукупність*

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

тимчасово вільних фінансових ресурсів домогосподарств, які утворилися внаслідок перевищення доходів над витратами з метою отримання додаткового доходу або подальшого використання в майбутньому.

Отже, аналізуючи інформацію, яка представлена в таблиці, можна виділити такі риси заощаджень домогосподарств:

1) заощадження домогосподарств – частина грошових коштів, яка в певний момент часу не використовується домогосподарствами для придбання товарів та послуг;

2) заощадження домогосподарств – власні кошти домогосподарств, які вони отримали в будь-який спосіб (офіційно або неофіційно);

3) заощадження домогосподарств – тимчасово вільні кошти домогосподарств, які планується використовувати в довгостроковій перспективі;

4) заощадження домогосподарств – кошти, формування яких пов'язано з низкою мотивів домогосподарств до здійснення таких заощаджень;

5) заощадження домогосподарств – невід'ємний ресурс економічного розвитку будь-якої країни;

6) заощадження домогосподарств – залежать від низки формалізованих і неформалізованих, зовнішніх та внутрішніх чинників, що значно ускладнює процес дослідження цих ресурсів.

Заощадження домогосподарств відіграють, як уже зазначалося, важливу роль в економічному розвитку країни. Проте однозначно дослідити всі економічні аспекти такого впливу дуже складно. Формуючись під низкою чинників, мотивів тимчасово вільні кошти цих суб'єктів не всі потрапляють до системи національної економіки, а лише певна їх частина. Саме складність формування, використання та повернення фінансових ресурсів домогосподарств і зумовлюють складність пізнання зазначених процесів. На сьогодні вчені в контексті проведення досліджень у цьому напрямку чітко вже виокремлюють організовані та неорганізовані заощадження домогосподарств. Розглянемо їхню сутність більш детально.

Організовані заощадження домогосподарств є найбільш важливими з позиції розвитку національної економіки. До організованих заощаджень належать усі фінансові ресурси домогосподарств, які передані в тимчасове користування фінансовим установам та потрапили до фінансової системи країни. Такі процеси можуть відбуватися лише за сприятливих економічних, політичних умов, при стабільному розвитку економіки, впевненості домогосподарств у надійності банківської системи та комерційного банку, до якого вони бажають вкласти власні кошти. Характерними рисами цих заощаджень домогосподарств є такі:

1) формуються в межах фінансової системи держави;

2) обсяги формування залежать від рівня розвитку фінансового ринку;

3) на їх формування значний вплив здійснюють фінансово-кредитні установи різних типів;

4) мають здатність приносити їхнім власникам додатковий дохід;

5) важливу роль у їх формуванні відіграє рівень довіри в суспільстві до діяльності банківських та небанківських фінансових установ та ін.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

У країнах, яким притаманний високий рівень турбулентності розвитку фінансової системи, питання формування саме організованих заощаджень є дуже складним. Перешкодами на цьому шляху виступають як проблеми самих домогосподарств (низька фінансова грамотність, недовіра до фінансової системи країни на фоні послідовних девальвацій національної валюти та високий рівень бідності по країні, причиною якої є низькі доходи населення), так і проблеми, створені самою державою (нерозвиненість фондового ринку країни, складність відкриття рахунку та купівлі цінних паперів, дуже обмежене коло фінансових інструментів, що обертаються на біржі).

Неорганізовані заощадження домогосподарств – це фінансові ресурси, які перебувають у власності домогосподарств, проте не залучені фінансовими установами, тобто зберігаються їхніми власниками вдома. Процес підрахунку обсягів таких заощаджень у межах національних економік є доволі складним. Однак у країнах, де фінансова система розвивається стабільно, відсутні періодичні макроекономічні деструкції, обсяги неорганізованих заощаджень домогосподарств є незначними. До основних характерних рис неорганізованих заощаджень домогосподарств варто віднести такі:

- 1) не приносять додаткового доходу власникам, зберігаються у вигляді готівки;
- 2) не потрапляють до тимчасового управління фінансово-кредитними установами;
- 3) вимагають від власників організації їх збереження;
- 4) є більш мобільними та ліквідними з позиції швидкого їх використання;
- 5) є складно досліджуваними з наукового погляду;
- 6) не сприяють розвитку національної економіки в довгостроковій перспективі та ін.

Висновки і пропозиції. Таким чином, у статті проведено аналіз сутності категорії «заощадження домогосподарств» та розглянуто окремі види таких заощаджень. Детальний аналіз наукових підходів до розгляду окресленої категорії дозволив виокремити два підходи, які найчастіше використовуються вченими для деталізації змісту «заощаджень домогосподарств»: макроекономічний – заощадження домогосподарств розглядаються з позиції розвитку національної економіки; мікроекономічний – заощадження домогосподарств розглядаються як фінансовий ресурс домогосподарства як окремих економічних суб'єктів, обґрунтовується насамперед механізм їх формування та подальшого використання. На основі результатів проведено дослідження було обґрунтовано авторський підхід до трактування зазначеної категорії, а саме: заощадження домогосподарств – сукупність тимчасово вільних фінансових ресурсів домогосподарств, які утворилися внаслідок перевищення доходів над витратами з метою отримання додаткового доходу або подальшого використання в майбутньому. Також увага була приділена розгляду організованих та неорганізованих заощаджень домогосподарств, визначенню їхніх специфічних рис. Обґрунтовано, що саме організовані заощадження є важливими для активізації інвестиційних процесів у країні. Проте їх формування ускладнюється багатьма різними зовнішніми та внутрішніми перешкодами.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Заощадження домогосподарств як невід’ємна складова фінансової системи та загалом національної економіки, як засвідчують результати дослідження, відіграють важливу роль у розвитку господарства. Однак їх формування, залучення та використання є досить складними процесами, які складно формалізувати. Водночас ці процеси можливо регулювати з метою забезпечення трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиційні ресурси. Ці питання потребують більш детальної уваги та проведення нових досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
2. Власова І. В. Заощадження населення як інвестиційний ресурс економіки / І. В. Власова // Економіка: теорія та практика. – 2016. – № 2. – С. 4–7.
3. Драган О. О. Заощадження домогосподарств як джерело інвестицій у національну економіку / О. О. Драган // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. – 2015. – Вип. 10, ч. 2. – С. 132-135.
4. Дубина М. В. Інвестиційний ресурс системи парабанківських посередників як фактор розвитку національної економіки / М. В. Дубина // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту: Серія “Економіка і управління”. – 2010. – Вип. 16. – С. 263-271.
5. Дубина М. В. Оцінка рівня спроможності регіонів до мобілізації внутрішніх джерел інвестування / М. В. Дубина, О.І. Гонта // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1, Економіка: збірник наукових праць. – 2010. – № 3(7). – С. 67-78.
6. Дука А. П. Потенціал заощаджень та їх ресурсоутворююча роль у забезпеченні інноваційного розвитку України / А. П. Дука // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2012. – № 136. – С. 16-19.
7. Іваницька О. М. Заощадження населення як джерело розвитку інноваційної діяльності на мікрорівні / О. М. Іваницька, В. Г. Борсук, В. В. Яковенко // Науковий вісник: економіка, право, політологія, туризм. – 2013. – Т. 1, № 1. – Режим доступу: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/5894>.
8. Кізима Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку: [монографія] / Т. О. Кізима. – К. : Знання, 2010. – 431 с.
9. Колобердянко І. Заощадження домогосподарств як чинник стійкості економіки держави / І. Колобердянко // Проблеми і перспективи економіки та управління.– 2021. – № 3(27). – С. 211-217.
10. Лозиченко О. М. Роль домогосподарств у розвитку національної економіки / О. М. Лозиченко // Науковий вісник Полісся. – 2021. – № 1(22). – С. 47-58.
11. Мітал О. Г. Заощадження домогосподарств та їх трансформація в інвестиційні ресурси / О. Г. Мітал // Європейський вектор економічного розвитку. – 2017. – № 1(22). – С. 70-78.
12. Нужнова Ю. А. Інвестування грошових коштів населення України та мотиви їх вибору [Електронний ресурс] / Ю. А. Нужнова, К. Е. Кальницька, О. В. Біляєва // Modern Directions Of Theoretical And Applied Researches ‘2015 (SWorld – 17-29 March 2015). – Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/konfer38/15.pdf>.
13. Одінцова Т. М. Механізм трансформації доходів населення в інвестиції / Т. М. Одінцова // Бізнес Інформ. – 2015. – № 3. – С. 122-126.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

14. Рамський А. Ю. Сутність заощаджувальних процесів домогосподарств та їхній вплив на розширене відтворення ВВП / А. Ю. Рамський // Бізнес Інформ. – 2013. – № 3. – С. 21-29.
15. Реферат-дайджест творів Дж. М. Кейнса “Трактат про грошову реформу”, “Загальна теорія зайнятості, процента та грошей”. – К. : АУБ, 1999. – 189 с.
16. Смірнов О. Ю. Мотиви та чинники заощадження у сучасній економічній теорії / О. Ю. Смірнов // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія: Економіка. – 2006. – Т. 51, Вип. 38. – С. 98-105.
17. Федішин М. П. Основні тенденції ринку банківських послуг: кредитний та депозитний акцент / М. П. Федішин, А. В. Жаворонок, А. С. Абрамова // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 4 (20). – С. 412-425.
18. Циток Р. П. Заощадження домогосподарств як незалучений інвестиційний ресурс / Р. П. Циток // Економіка та держава. – 2018. – № 12. – С. 74-80.
19. Шапошников К. С. Вплив інституційного середовища на інноваційний розвиток економіки регіону / К. С. Шапошников // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 29. – С. 34-36.
20. OECD (2020). Householdsavings (indicator) [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://data.oecd.org/hha/household-savings.htm>.

References

1. Busel, V.T. (Ed.). (2005). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi movy: 250000 [Large explanatory dictionary of modern language: 250,000]*. Perun.
2. Vlasova, I.V. (2016). *Zaoshchadzhennia naseleennia yak investytsiinyi resurs ekonomiky [Savings of the population as an investment resource of the economy]. Ekonomika: teoriia ta praktyka – Economics: theory and practice, (2), 4–7.*
3. Drahan, O.O. (2015). *Zaoshchadzhennia domohospodarstv yak dzherelo investytsii u natsionalnu ekonomiku [Savings of households as a source of investment in the national economy]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic Sciences Series, 10(2), 132-135.*
4. Dubyna, M.V. (2010). *Investytsiinyi resurs systemy parabankivskykh poserednykiv yak faktor rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Investment resource of the system of parbank intermediaries as a factor in the development of the national economy]. Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnoho ekonomiko-tekhnologichnoho universytetu transportu: Serii “Ekonomika i upravlinnia” – Collection of scientific works of the State Economic and Technological University of Transport: Series “Economics and Management”, 16, 263-271.*
5. Dubyna, M.V., Honta, O.I. (2010). *Otsinka rivnia spromozhnosti rehioniv do mobilizatsii vnutrishnikh dzherel investuvannia [Estimation of the level of ability of regions to mobilize internal sources of investment]. Naukovyi visnyk ChDIEU. Serii 1, Ekonomika – Scientific Bulletin of ChDIEU. Series 1, Economics, (3(7)), 67-78.*
6. Duka, A.P. (2012). *Potentsial zaoshchadzhennia ta yikh resursotvoriuiucha rol u zabezpechenni innovatsiinoho rozvytku Ukrainy [Potential of savings and their resource-forming role in ensuring the innovative development of Ukraine]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economy, (136), 16-19.*
7. Ivanytska, O.M., Borsuk, V.H., Yakovenko, V.V. (2013). *Zaoshchadzhennia naseleennia yak dzherelo rozvytku innovatsiinoi diialnosti na mikrorivni [Savings of the population as a source of development of innovation activity at the micro level]. Naukovyi visnyk: ekonomika, pravo, politolohiia, turyzm – Scientific Bulletin: Economics, Law, Political Science, Tourism, 1(1). <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/5894>.*

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

8. Kizyma, T.O. (2010). *Finansy domohospodarstv: suchasna paradyhma ta dominanty rozvytku [Finance of households: modern paradigm and dominants of development]*. Znannia.
9. Koloberdianko, I. (2021). Zaoshchadzhennia domohospodarstv yak chynnyk stiiikosti ekonomiky derzhavy [Savings of households as a factor in the stability of the state economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economy and management*, (3(27)), 211-217.
10. Lozychenko, O.M. (2021). Rol domohospodarstv u rozvytku natsionalnoi ekonomiky [The role of households in the development of the national economy]. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific Bulletin of Polissia*, (1(22)), 47-58.
11. Mital, O.H. (2017). Zaoshchadzhennia domohospodarstv ta yikh transformatsiia v investytsiini resursy [Savings of households and their transformation into investment resources]. *Yevropeyskyi vektor ekonomichnoho rozvytku – European vector of economic development*, (1(22)), 70-78.
12. Nuzhnova, Yu.A., Kalnytska, K.E., Biliaieva, O.V. (2015). Investuvannia hroshovykh koshtiv naselennia Ukrainy ta motyvy yikh vyboru [Investing money of the population of Ukraine and the motives of their choice]. *Modern Directions Of Theoretical And Applied Researches '2015*. <https://www.sworld.com.ua/konfer38/15.pdf>.
13. Odintsova, T.M. (2015). Mekhanizm transformatsii dokhodiv naselennia v investytsii [The mechanism of transformation of household income into investment]. *Biznes Inform – Business Inform*, (3), 122-126.
14. Ramskyi, A.Yu. (2013). Sutnist zaoshchadzhivalnykh protsesiv domohospodarstv ta yikhonii vplyv na rozshyrene vidtvorennia VVP [The essence of saving processes of households and their impact on the expanded reproduction of GDP]. *Biznes Inform – Business Inform*, (3), 21-29.
15. *Referat-daidzhest tvoriv Dzh. M. Keinsa "Traktat pro hroshovu reformu", "Zahalna teoriia zainiatosti, protsenta ta hroshei"* [Abstract-digest of the works of JM Keynes "Treatise on Monetary Reform", "General Theory of Employment, Interest and Money"] (1999). AUB.
16. Smirnov, O.Yu. (2006). Motyvy ta chynnyky zaoshchadzhennia u suchasni ekonomichni teorii [Motives and factors of savings in modern economic theory]. *Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia»]. Seriya: Ekonomika – Scientific works [Petro Mohyla Black Sea State University of the Kyiv-Mohyla Academy complex]. Series: Economics*, 51(38), 98-105.
17. Fedyshyn, M.P., Zhavoronok, A.V., Abramova, A.S. (2019). Osnovni tendentsii rynku bankivskykh posluh: kredytnyi ta depozytnyi aktsent [The main trends in the market of banking services: credit and deposit accent]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (4(20)), 412-425.
18. Tsytok, R.P. (2018). Zaoshchadzhennia domohospodarstv yak nezaluchenyi investytsiinyi resurs [Household savings as an uninfected investment resource]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and state*, (12), 74-80.
19. Shaposhnykov, K.S. (2018). Vplyv instytutitsiinoho seredovyshcha na innovatsiinyi rozvytok ekonomiky rehionu [Influence of the institutional environment on the innovative development of the region's economy]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 29, 34-36.
20. OECD (2020). Householdsavings (indicator). <https://data.oecd.org/hha/household-savings.htm>.

Отримано 28.09.2021

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

UDC 330.567.28

JEL Classification: D11

Oleksandr Lozychenko

PhD in Economics, Doctoral Student (Economics)
IHE «Academician Yuriy Bugay International Scientific
and Technical University» (Kyiv, Ukraine)

E-mail: oleksandr.lozychenko@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4623-4227>

THE ESSENCE OF SAVINGS OF HOUSEHOLDS AND THEIR TYPES

Abstract. *Households play one of the most important roles in the development of any country's economy. These entities can generate savings and transfer them to financial institutions, having a strong impact on the development of both the financial system and the national economy as a whole. The importance of household savings for the creation of favorable investment conditions for, above all, business entities, leads to increased interest of scientists in conducting research in this area.*

Within the article, the essence of the category "household savings" is analyzed, and some types of such savings are considered. The detailed analysis of scientific concepts to consider the outlined category allowed to identify two approaches used by scientists in detailing its content: macroeconomic – household savings are considered from the standpoint of the national economy development; microeconomic – household savings are considered as a financial resource of the household as an economic entity, the mechanisms of their formation and further use are substantiated first. The author's approach to the interpretation of the category "household savings" is also substantiated, namely – a set of temporarily free financial resources of households, which were formed because of the excess income over expenditures to obtain additional income or further use in the future. Within the article, the essence of organized and non-organized savings of households are considered, their specific features are identified. It is substantiated that organized savings are important for intensifying investment processes in the country. However, their formation is complicated by several different external and internal obstacles.

Household savings as an integral part of the financial system and the national economy in general, according to the study, play an important role in economic development. Their formation, involvement, and use are quite complex processes that are difficult to formalize. However, these processes can be regulated to ensure the transformation of household savings into investment resources. This requires the use of the full range of methods, tools, and levers of government regulation in this sphere.

Keywords: *households; savings; household savings; national economy; investment resource; monetary funds.*

Table: 1. References: 20.

Бібліографічний опис для цитування:

Лозиченко О. Роль домогосподарств у розвитку національної економіки. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 2 (23). С. 30-39.